

альні проблеми філософії людини, людиноприродних та соціоприродних відносин. Шостий — розробка механізмів реалізації потенціалу стратегічного партнерства Республіки Білорусь у сучасному глобальному світі. І нарешті — дослідження гуманітарних аспектів постіндустріальної трансформації та становлення інформаційного суспільства.

На закінчення хотілося б відзначити, що сучасний інноваційний розвиток і пов'язана з ним соціальна модернізація у філософсько-гуманітарній площині постає як комплексна програма оновлення всіх структурних компонентів суспільства, яка передбачає системні якісні зміни у науково-технічній та культурно-освітній політиці, в організації виробництва та системи управління, в суспільній свідомості та способі життя людей. Особливе значення у цьому процесі мають два чинники — творчість (новації) та механізм затребуваності і соціалізації її результатів. Для реалізації їхнього потенціалу необхідно сформуванню особливого креативного середовища в суспільстві, задіюючи знання фахівців, потенціал науки та гуманітарної освіти.

У здійсненні цієї модернізаційної стратегії ключове значення матиме нове наукове знання, що в особливий спосіб актуалізує роль фундаментальної науки. Світ майбутнього — це високотехнологічний світ. Реалізувати порядок денний модернізації у такому світі без розвиненої наукової та гуманітарно-культурної бази просто неможливо. Образно кажучи, на обрії сучасної філософії та гуманітарної науки загалом постає нове грандіозне завдання. Умовно його можна позначити як проект «Нового Просвітництва». Його мета — відродити просвітницькі ідеали попередніх сторіч на ґрунті нового прочитання гуманізму, ідеалу гармонійної креативної особистості, цінностей екологічної свідомості та системно-синергійного погляду на світ, створювати для цього засади — світоглядні, методологічні, моральнісні. У цьому й результується роль філософії, у першу чергу академічної, як носія національної та загальнолюдської культури, посередника у діалозі цивілізацій, держав, генерацій та епох.

Анатолій Конверський

**Співпраця Інституту філософії
імені Г.С. Сковороди НАН України
та філософського факультету Київського
національного університету імені Тараса Шевченка —
основа розвитку вітчизняної філософської
освіти та науки**

Інститут філософії імені Г.С. Сковороди і філософський факультет — це дві інституції, які з моменту свого заснування є націленими на збагачення та розвиток філософської освіти та науки. В часі виникнення Інституту філософії та філософського факультету є розбіжність.

Філософський факультет постав 1834 року, коли в Києві було засновано Імператорський університет св. Володимира, а Інститут філософії був ство-

рених 1946 року. Але за дослідницькою націленістю, соціальною замовленістю, методологічними викликами Інститут філософії та філософський факультет завжди взаємодоповнювали один одного.

І ті часи, коли ще не було Інституту філософії, філософський факультет крім освітянського центру був важливим осередком філософських досліджень. Тут працювали такі видатні вчені, як О. Новицький, С. Гогоцький, О. Гіляров, О. Козлов, В. Зеньківський, Г. Челпанов, В. Лесевич та ін.

І от коли 1946 року було відкрито Інститут філософії, то він виник не на порожньому місці, а на фундаменті вагомих традицій філософських досліджень університетських філософів. Крім того, майже завжди директорами Інституту філософії були професори, випускники філософського факультету. Кожен із директорів Інституту філософії у своїй науковій діяльності прагнув розвивати вітчизняну філософську освіту і науку, а також дієво сприяв науковому та освітянському співробітництву обох колективів.

З 1952 по 1962 рік Інститут філософії очолював доктор філософських наук, професор, член-кореспондент АН УРСР Данило Хомич Острянин. Д.Х. Острянин — автор понад двохсот наукових праць. Він досліджував філософські погляди І.І. Мечнікова, Г.С. Сковороди, Я.П. Козельського, П.Д. Лодія. Він заклав підвалини досліджень філософської думки України. Цьому значно сприяли його розвідки філософських поглядів Т.Г. Шевченка, І.Я. Франка, Лесі Українки, М.О. Максимовича.

Засадовою для концепції української філософії Д.Х. Острянин зробив ідею єдності богословського просвітництва, яка була властива представникам Київської духовної академії та літературно-мовного Ренесансу від І. Котляревського до Лесі Українки. Це знайшло своє відображення в «Нарисах історії філософії України».

1962 року директором Інституту філософії став професор філософського факультету Павло Васильович Копнін. До цього він заявив про себе як новатор у філософській науці та освіті. Після виходу 1961 року його монографії «Діалектика як логіка» філософська громадськість відчула нові підходи автора до природи філософського знання, до функцій філософії, до співвідношення філософії та науки. Але не всі сприйняли із захватом ідеї книги П.В. Копніна. Копніна стали звинувачувати у ревізіонізмі, позитивізмі. Та це вже були не 1930-ті роки, і навіть не початок 1950-х років. Було влаштовано дискусію за книгою П.В. Копніна, на якій автор предметно обґрунтував нове бачення філософії як єдиного духовного процесу, в центрі якого перебуває відношення людини і світу.

Тому-то починаючи з керівництва Інститутом філософії П.В. Копніним в Інституті шанували не марксистсько-ленінську філософію, а філософію як гуманістично-світоглядне знання. Саме такий підхід до філософії ми бачимо у творчості В.С. Горського, В.М. Нічик, С.Б. Кримського, В.І. Іванова, Н.П. Поліщук, О.І. Яценка, В.Г. Табачковського, М.Ф. Тарасенка, М.О. Булатова та багатьох інших.